

คำเชื่อมบอกเหตุในภาษาไทยถิ่นใต้: การศึกษาเชิงประวัติ¹

อภิษฐา แก้วอุทัย²
วิภาส โพธิ์แพथ³

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรากฏของคำเชื่อมบอกเหตุในภาษาไทยถิ่นใต้ตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยปัจจุบัน อีกทั้งศึกษาการเปลี่ยนแปลงในด้านจำนวนของคำเชื่อมบอกเหตุที่ปรากฏในแต่ละสมัย และการเปลี่ยนแปลงทางด้านหน้าที่ของคำเชื่อมบอกเหตุ โดยเก็บข้อมูลจากสมุดไทยภาคใต้และเอกสารภาคใต้ที่ตีพิมพ์แล้วตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่า คำเชื่อมบอกเหตุในภาษาไทยถิ่นใต้สามารถจำแนกหน้าที่ย่อยได้เป็น 3 หน้าที่ ได้แก่ (1) คำเชื่อมบอกสาเหตุ ได้แก่ ด้วย, เพราะ, เพราะฉะนั้น, กับ, เนื่องจาก, เอะ (เอ๋อ), กะเอะกะ, ซา...ถึง และ ของ (2) คำเชื่อมบอกเงื่อนไข ได้แก่ ถ้า, ถ้าแล, แลถ้า, ถ้าแม้, ถ้าและ, ครั้น (คั่น) และ คั่นถ้า และ (3) คำเชื่อมบอกจุดมุ่งหมาย ได้แก่ สำหรับ และ เพื่อ เมื่อพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงพบว่า คำเชื่อมบอกเหตุในภาษาไทยถิ่นใต้ตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลง 2 ลักษณะ คือ (1) การเปลี่ยนแปลงจำนวนของคำเชื่อม ได้แก่ การเพิ่มจำนวน การลดจำนวน และการคงจำนวน (2) การเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของคำเชื่อม ได้แก่ การปรากฏขึ้นของหน้าที่บอกเหตุ การหายไปของหน้าที่บอกเหตุ และการคงหน้าที่บอกเหตุ คำเชื่อมบอกเหตุในภาษาไทยถิ่นใต้ยังมีความน่าสนใจแก่การพบคำเชื่อมที่ใช้เฉพาะถิ่นใต้ ได้แก่ เอะ (เอ๋อ), กะเอะกะ, ซา...ถึง, ของ, ครั้น (คั่น), และ คั่นถ้า ส่วนกลไกทางภาษาที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการขยายหน้าที่ของคำเชื่อม คือ กลไกอุปสรรคและกลไกนามนัย

คำสำคัญ: คำเชื่อมบอกเหตุ ภาษาไทยถิ่นใต้ การเปลี่ยนแปลงภาษา

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “คำเชื่อมในภาษาไทยถิ่นใต้: การศึกษาเชิงประวัติ” ซึ่งได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โครงการพัฒนาอาจารย์และบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาในเขตพัฒนาเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2557 และได้รับการสนับสนุนวิทยานิพนธ์จาก “ทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์สำหรับนิสิต” บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย e-mail: apitchaya11@gmail.com

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย e-mail: vipas_pothipath@live.com

Causative connectors in the southern Thai dialect : Historical perspective⁴

Apichaya Kaewuthai⁵
Vipas Pothipath⁶

Abstract

This article aims to study causative connectors in the southern Thai dialect from the Ayutthaya period until present focusing on the number of connectors that changed in each period and how each causative connector changed their function. The data was collected from southern Thai books and other from published document the Ayutthaya period until present. The findings suggest that the causative connectors in the southern Thai dialect can be classified into three functions: (1) reason connectors, such as /duaj³/, /phrɔʔ⁷/, /phrɔʔ⁷-wa:⁶/, /kap³/, /nuaŋ⁶-ca:k⁴/, /bɛʔ³/, /bɛ:³/, /ka³-bɛʔ³/, /cha:⁵-thun¹/ and /khɔ:¹ŋ¹/ (2) conditional connectors such as /tha:¹/, /tha:¹-lɛ:⁵/, /lɛ:⁵-tha:¹/, /tha:¹-mɛ:⁵n⁵/, /tha:¹-lɛʔ⁷/, /khran⁵/, /khan⁵/ and /khan⁵-tha:¹/ (3) purposive connectors such as /sam¹-rap¹/ and /phua⁵/. When focusing on the changes causative connectors in the southern Thai dialect from the Ayutthaya period until the present. There are 2 types of change: (1) a change in numbers; i.e. number increase, number decrease, and no number change. (2) a change in functions; i.e. appearance of certain causative functions, disappearance of causative functions, and persistence of causative functions. Causative connectors in the southern Thai dialect are also interesting in that some causative connectors are used only in the southern Thai dialect such as /bɛʔ³/, /bɛ:³/, /ka³-bɛʔ³/, /cha:⁵-thun¹/, /khɔ:¹ŋ¹/, /khran⁵/, /khan⁵/ and /khan⁵-tha:¹/. Important linguistic mechanisms that motivate the extended functions of causative connectors are metaphor and metonymy.

Keywords: Causative connectors, Southern Thai dialect, Language change

⁴ This paper is a part of the author's dissertation entitled "Connectors in Southern Thai Dialect: a Historical Study." Department of Thai, Faculty of Arts, Chulalongkorn University. The author gratefully acknowledges the financial support from "Office of the Higher Education Commission (OHEC), 2014 Special Administrative Zone in the South Higher Education Faculty and Staff Development Project" and "This thesis is supported by Graduate School Thesis Grant, Chulalongkorn University."

⁵ Doctoral student, Department of Thai, Faculty of Arts, Chulalongkorn University. e-mail: apichaya11@gmail.com

⁶ Asst. Prof. at Department of Thai, Faculty of Arts, Chulalongkorn University. e-mail: vipas_pothipath@live.com

บทนำ

คำเชื่อม คือ คำที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำ กลุ่มคำ หรือประโยค เพื่อให้ทราบว่าถ้อยคำต่าง ๆ ที่เรียงตามกันมานั้นมีความสัมพันธ์กันในลักษณะใด เช่น *แจกันบนโต๊ะตกลงมาแตก* “บน” เป็นคำที่บอกความสัมพันธ์ทางสถานที่ระหว่างคำนาม “แจกัน” กับคำนาม “โต๊ะ”, *ฉันเห็นเขาแต่เขาไม่เห็นฉัน* “แต่” เป็นคำที่บอกความขัดแย้งระหว่างประโยค “ฉันเห็นเขา” กับประโยค “เขาไม่เห็นฉัน” เป็นต้น คำเชื่อมในนิยามนี้จะหมายรวมทั้งคำบุพบทและคำสันธาน เมื่อผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลคำเชื่อมในภาษาไทยถิ่นใต้ตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยปัจจุบัน ผู้วิจัยพบว่า คำเชื่อมในภาษาไทยถิ่นใต้ส่วนใหญ่ทำหน้าที่เหมือนกับคำเชื่อมในภาษาไทยมาตรฐานตามการจำแนกหมวดหน้าที่คำเชื่อมของ Panthumetha (2011) ที่จำแนกคำเชื่อมออกเป็น 21 หมวดหน้าที่ ได้แก่ คำเชื่อมบอกความสัมพันธ์ทางสถานที่ คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง คำเชื่อมบอกเหตุ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม แม้คำเชื่อมในภาษาไทยถิ่นใต้โดยส่วนใหญ่จะมีหน้าที่เหมือนกับคำเชื่อมในภาษาไทยมาตรฐาน แต่เมื่อพิจารณารายการคำเชื่อมในแต่ละหมวดหน้าที่และความหมายย่อยของแต่ละหมวดหน้าที่กลับพบว่า มีบางหมวดหน้าที่ที่ค่อนข้างมีความแตกต่างจากภาษาไทยมาตรฐาน อาทิ คำเชื่อมในหมวดหน้าที่บอกเหตุในภาษาไทยถิ่นใต้ กล่าวคือ เป็นหมวดคำเชื่อมหนึ่งที่สมาชิกของหมวดพบการใช้เฉพาะในภาษาไทยถิ่นใต้ เช่น *กะเบาะ, เบาะ* หรือพบการใช้รูปคำเดียวกันกับภาษาไทยมาตรฐานแต่ทำหน้าที่ต่างกัน เช่น *ครั้น* ในภาษาไทยมาตรฐานจะใช้เป็นคำเชื่อมบอกความสัมพันธ์ทางเวลา เช่น *ครั้นรุ่งเช้าฝนก็หยุดตก* ในภาษาไทยถิ่นใต้พบว่า นอกจากจะใช้เป็นคำเชื่อมบอกความสัมพันธ์ทางเวลาแล้ว ยังใช้เป็นคำเชื่อมบอกสาเหตุอีกด้วย เช่น *ครั้นทำงานหนักก็ไม่มีทางเสร็จ*

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาหน้าที่ย่อยยังพบว่าคำเชื่อมบอกเหตุสามารถจำแนกเป็น คำเชื่อมบอกเหตุที่ (1) บอกสาเหตุ (2) บอกเงื่อนไข และ (3) บอกจุดมุ่งหมาย อีกทั้งเมื่อสมัยเปลี่ยนไปคำเชื่อมบอกเหตุยังมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านจำนวนและหน้าที่อีกด้วย เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านจำนวน คำเชื่อมบอกสาเหตุในสมัยอยุธยาพบเพียงคำว่า *ด้วย, เพราะ* และ *เพราะว่า* แต่ในสมัยปัจจุบันพบคำเชื่อมในหน้าที่นี้เพิ่มมากขึ้น เช่น *กับ, เนื่องจาก, เบาะ (เบ่อ), กะเบาะ* เป็นต้น ในด้านหน้าที่ เช่น คำว่า *เพื่อ* จากข้อมูลพบว่า เคยทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมบอกสาเหตุและบอกจุดมุ่งหมาย แต่ปัจจุบันพบว่า *เพื่อ* เกิดการลดหน้าที่ กล่าวคือ ไม่พบว่าทำหน้าที่บอกสาเหตุพบเพียงหน้าที่บอกจุดมุ่งหมายเท่านั้น เป็นต้น คำเชื่อมนับว่าเป็นหมวดคำที่สำคัญหมวดหนึ่งในระบบไวยากรณ์ไทย เพราะคำเชื่อมช่วยแสดงความสัมพันธ์ของคำหรือข้อความต่าง ๆ ว่าสัมพันธ์กันอย่างไร และช่วยให้การสื่อสารเกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น การศึกษาเรื่องคำเชื่อมในภาษาไทยจึงมีผู้สนใจศึกษามาอย่างต่อเนื่อง เช่น Aungwattanakul (1966) ศึกษาคำบุพบทในภาษาไทย Chotitearawong (1981) ศึกษาเปรียบเทียบการใช้คำสันธานในสมัยสุโขทัย อยุธยา กับสมัยปัจจุบัน Paholayuth (1983) ศึกษาเปรียบเทียบการใช้คำบุพบทในสมัยสุโขทัย อยุธยา กับสมัยปัจจุบัน Babdhumedha (1986) ศึกษาการใช้สันธานในสมัยรัตนโกสินทร์ เป็นต้น งานวิจัยคำเชื่อมในระยะแรกเหล่านี้เป็นการศึกษาเพื่อดูการปรากฏและลักษณะการใช้ของคำเชื่อมในสมัยนั้น ๆ หรือเพื่อเปรียบเทียบกับสมัยอื่น ๆ การศึกษาคำเชื่อมในระยะต่อมามีการศึกษาปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงของคำเชื่อม

ว่าเป็นผลจากกระบวนการทางภาษา คือ กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization) ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับกำเนิดและพัฒนาการของคำไวยากรณ์ (grammatical word) เช่น งานวิจัยของ Intratat (1996) ศึกษากระบวนการที่คำกริยากลายเป็นคำบุพบทในภาษาไทย ต่อมา Chamniyom (2003) ได้พัฒนาต่อยอดงานวิจัยของ Intratat (1996) โดยศึกษาคำบุพบทที่กลายมาจากคำกริยาในภาษาไทยในเชิงประวัติ Sanah (2013) ศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ด้วย” และ Pothipath (2014) ได้สำรวจข้อมูลเอกสารภาษาไทยสมัยต่าง ๆ เบื้องต้นเพื่อศึกษาพัฒนาการของคำเชื่อมในภาษาไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยปัจจุบัน เป็นต้น การศึกษาคำเชื่อมที่ผ่านมามีให้เห็นลักษณะการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของคำเชื่อม อย่างไรก็ตาม งานวิจัยที่ผ่านมามีเป็นการศึกษาคำเชื่อมในภาษาไทยมาตรฐานทั้งสิ้น ยังไม่พบการศึกษาคำเชื่อมในภาษาไทยถิ่นมาก่อน

การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรากฏของคำเชื่อมบอกเหตุในภาษาไทยถิ่นใต้ตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยปัจจุบัน และการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านจำนวนสมาชิกและหน้าที่ของคำเชื่อมบอกเหตุในภาษาไทยถิ่นใต้

ขอบเขตงานวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นข้อมูลจากเอกสารร้อยแก้วภาษาไทยถิ่นใต้ที่บันทึกไว้ในสมุดไทยและเอกสารสิ่งพิมพ์ ตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงปัจจุบัน คือ ตั้งแต่ พ.ศ. 1990 - 2560 โดยข้อมูลเอกสารทั้งหมดผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมจากสถาบันต่าง ๆ ที่เก็บรวบรวมเอกสารภาคใต้ไว้ เพื่อให้ได้เอกสารที่ครอบคลุมทั้งภาคใต้มากที่สุด ได้แก่ 1. สถาบันทักษิณคดีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 2. หอสมุดแห่งชาติกาญจนาภิเษก อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 3. หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยทักษิณ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 4. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง 5. อาศรมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช 6. ศูนย์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 7. ศูนย์ศึกษาวิจัยวัฒนธรรมและประเพณีแห่งอันดามัน อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา 8. พิพิธภัณฑ์บ้านอาจารย์เลียยชนะศึก อำเภอถลุง จังหวัดภูเก็ต ข้อมูลที่เก็บ ได้แก่ ตำรายา วรรณกรรม กฎหมาย ศาตรา เป็นต้น ทั้งนี้การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของคำเชื่อมบอกเหตุในแต่ละสมัย ดังนั้นเอกสารข้อมูลที่เก็บจึงเป็นเอกสารที่มีการระบุสมัยของเอกสารหรือมีการสันนิษฐานสมัยของเอกสารจากนักวิชาการอย่างแน่ชัดแล้วเท่านั้น

วิธีการดำเนินงาน

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรอบแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคำเชื่อม กลไกทางภาษาที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของคำเชื่อม งานวิจัยที่ศึกษาหน้าที่และความหมายของคำเชื่อมทั้งเฉพาะสมัยและข้ามสมัย และเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำเชื่อมทั้งในภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

2. เก็บข้อมูลคำเชื่อมบอกเหตุในแต่ละสมัย ได้แก่ สมัยอยุธยา สมัยรัชกาลที่ 1-3 สมัยรัชกาลที่ 4-5 สมัยรัชกาลที่ 6-8 และสมัยปัจจุบันรัชกาลที่ 9-10

3. วิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิเคราะห์หน้าที่ย่อยของคำเชื่อมบอกเหตุในภาษาไทยถิ่นใต้ทั้ง 5 สมัย

3.2 วิเคราะห์ลักษณะการเปลี่ยนแปลงในด้านจำนวนและหน้าที่ของคำเชื่อมบอกเหตุในภาษาไทยถิ่นใต้

4. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

กรอบเกณฑ์การวิเคราะห์

คำเชื่อม ในงานวิจัยนี้ใช้ตามกรอบเกณฑ์ของ Panthumetha (2011) หมายถึง คำหรือกลุ่มคำที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำ กลุ่มคำ หรือประโยค ทั้งนี้การจำแนกคำเชื่อมตามแนวคิดของ Panthumetha (2011) สอดคล้องกับกรอบประโยคทดสอบคำบุพบท คำเชื่อมนาม และคำเชื่อมอนุพากย์ของ Panupong (1995: 7-76, 97-106) ผู้วิจัยจึงประยุกต์กรอบทดสอบของ Panupong (1995) มาใช้เป็นกรอบโครงสร้างประโยคสำหรับใช้จำแนกคำเชื่อมออกจากหมวดคำอื่น ๆ ดังนี้

(1) คำเชื่อมปรากฏในช่องว่างของกรอบโครงสร้างประโยคระหว่างคำกริยากรรมกับคำนาม

นาม ช่วยหน้ากริยา กริยากรรม _____ นาม

ตัวอย่าง

แลอำมาตย์ผู้ชุนางนั้นกลอดดอกมาแต่ใต้เตียงนั้น
(แลอำมาตย์ผู้ชุนางนั้นก็กลอดดอกมาแต่ใต้เตียงนั้น)

(Nang Kan tri, Late Ayutthaya: 24)

(2) คำเชื่อมปรากฏในช่องว่างของกรอบโครงสร้างประโยคระหว่างคำนามกับคำนาม

นาม _____ นาม

ตัวอย่าง

ในวันนี้ไปเมื่อหน้าเรากับทานจเปนกัลยามิตรด้วยกันตราบชีวิตแห่งเรานี้แล
(ในวันนี้ไปเมื่อหน้าเรากับทานจะเป็นกัลยามิตรด้วยกันตราบชีวิตแห่งเรานี้แล)

(Nang Kan tri, Late Ayutthaya: 24)

(3) คำเชื่อมปรากฏในตำแหน่งระหว่างประโยคกับประโยค

ประโยค (อนุพากย์) _____ ประโยค (อนุพากย์)

ตัวอย่าง

แมของข้าพเจ้าตายแต่ผีแม่ข้าพเจ้ายังอยู่
(แม่ข้าพเจ้าตายแต่ผีแม่ข้าพเจ้ายังอยู่)

(Law, 1814: 51)

คำเชื่อมบอกเหตุ ตามกรอบเกณฑ์ของ Panthumetha (2011) หมายถึง คำเชื่อมที่ปรากฏหน้านามหรืออนุพากย์ที่เป็นเหตุซึ่งจะนำไปสู่เหตุการณ์ที่เป็นผล เช่น *เพราะ ด้วย* เป็นต้น เมื่อพิจารณานิยามตามกรอบเกณฑ์ดังกล่าวพบว่าคำเชื่อมบอกเหตุมีความหมายกว้างครอบคลุมถึงสาเหตุที่เป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดผลตามมา ครอบคลุมถึงเงื่อนไขของเหตุโดยสิ่ง ๆ นั้นหรือเหตุการณ์นั้นจะไม่เกิดหากไม่มีสิ่ง ๆ นี้หรือเหตุการณ์นี้เกิดขึ้น และครอบคลุมถึงเหตุที่เป็นจุดมุ่งหมายให้กระทำสิ่ง ๆ นั้นหรือเหตุการณ์นั้น ๆ ขึ้น ทั้งนี้เมื่อผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลคำเชื่อมบอกเหตุในภาษาไทยถิ่นใต้ทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยได้จำแนกคำเชื่อมบอกเหตุออกเป็น 3 หน้าที่ ได้แก่ (1) บอกสาเหตุ (2) บอกเงื่อนไข และ (3) บอกจุดมุ่งหมาย ดังรายละเอียดในผลการวิจัยต่อไปนี้

ผลการวิจัย

1. คำเชื่อมบอกเหตุและหน้าที่ย่อย

คำเชื่อมบอกเหตุ คือ คำเชื่อมที่ปรากฏหน้านามหรืออนุพากย์ที่เป็นเหตุซึ่งจะนำไปสู่เหตุการณ์ที่เป็นผล ได้แก่ *เพราะ, ด้วย* เป็นต้น ผู้วิจัยได้จำแนกคำเชื่อมบอกเหตุออกเป็น 3 หน้าที่ย่อย ได้แก่ (1) บอกสาเหตุ (2) บอกเงื่อนไข และ (3) บอกจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1.1 บอกสาเหตุ

คำเชื่อมบอกสาเหตุ สาเหตุเป็นหน้าที่ย่อยลักษณะหนึ่งของการบอกเหตุ คำเชื่อมบอกสาเหตุใช้นามหรืออนุพากย์ที่เป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดอาการ สภาพ หรือความรู้สึกขึ้น คำเชื่อมบอกสาเหตุ ได้แก่ *ด้วย, เพราะ, เพราะว่่า, กับ, เนื่องจาก, เกเบอะ, เบอะ (เบ่อ), ของ* และ *ชา...ถึง* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 พระองค์จ้สมด้วยนางกบมีไต่แลตัวก็ลุกเป็นไฟด้วยเดชะราชะกุมารอันอยไนัยครันพรแมนัน
(พระองค์จะสมด้วยนางกบมีไต่แลตัวก็ลุกเป็นไฟ ด้วยเดชะราชะกุมารอันอยู่ในครรภพระแม่ันัน)
(Nang Lueat Khao, 1548-1568: 13-14)

ตัวอย่างที่ 2 น้ำในพระมหาสมุทรเค้มนั้นเหตุเพราะไฟกัลป์อันกินพลุ่งเดือดเป็นเถ่าถ่านจึงน้ำให้เค้มย้งนั๊กแลฯ
(น้ำในพระมหาสมุทรเค้มนั้นเหตุเพราะไฟกัลป์(ไฟบรรบัลกัลป์)อันกินพลุ่งเดือดเป็นเถ่าถ่านจึงน้ำให้เค้มย้งนั๊กแลฯ)
(Traibhum of Ban Krabinoi, 1857: 92)

ตัวอย่างที่ 3 งูเหลือมโกรจ้งหุจนประกาศว่าคือเอาพิษกูก้มาเอาตัวกู้อี้ค้ายพิษให้เพราะว่าหมันอยู่ก้กับกูแล้วกูใช้ประโยชน์ไหรไม่ได้
(งูเหลือมโกรจ้งหุ (มาก) จนประกาศว่าคือ (จะ) เอาพิษกูก็มาเอาตัวกู้อี้ค้ายพิษให้เพราะว่าหมันอยู่ก้กับกูแล้วกูใช้ประโยชน์อะไรไม่ได้)
(Python reticulatus, 2003: 1)

จากตัวอย่างที่ 1-10 จะสังเกตได้ว่า อนุพากย์ที่ปรากฏหลังคำเชื่อมจะมีเนื้อความบอกถึงสาเหตุซึ่งจะนำไปสู่เหตุการณ์ที่เป็นผล ตัวอย่างที่ 1 นามที่ปรากฏหลังคำเชื่อม “ด้วย” มีเนื้อความบอกสาเหตุ กล่าวคือ เดชะหรือฤทธิ์เดชของราชกุมารที่อยู่ในครรภ์ ก่อให้เกิดผลในอนุพากย์ที่อยู่หน้าคำเชื่อมคือ พระองค์สมสู่กับนางไม่ได้ อีกทั้งตัวก็ลุกเป็นไฟ ตัวอย่างที่ 2 อนุพากย์ที่อยู่หลังคำเชื่อม “เพราะ” บอกสาเหตุ กล่าวคือ ไฟกัลป์อันกินพลุ่งเดือดเป็นเถ่าถ่าน ส่งผลให้น้ำในพระมหาสมุทรเค็มซึ่งเป็นอนุพากย์ที่อยู่หน้าคำเชื่อม ตัวอย่างที่ 3 นามที่อยู่หลังคำเชื่อม “เพราะว่า” บอกสาเหตุ กล่าวคือ พืชอยู่กับตัวกูแล้วใช้ประโยชน์ไม่ได้ ผลคือ ภูเขาล้อมจึงประกาศว่าใครจะเอาพืชก็ให้มาเอาจะคายพืชให้ ตัวอย่างที่ 4 นามที่อยู่หลังคำเชื่อม “กับ” บอกสาเหตุ กล่าวคือ เพราะน้องเพียง ส่งผลให้พูนแก้วเหมือนจะตายแล้ว ตัวอย่างที่ 5 อนุพากย์ที่อยู่หลังคำเชื่อม “เนื่องจาก” บอกสาเหตุ กล่าวคือ เพราะพ่อแม่ตาย ส่งผลให้หนูมุกดาต๋ำบ้านแตกสาแหรกขาด ตัวอย่างที่ 6 อนุพากย์ที่อยู่หลังคำเชื่อม “กะเบอะ” บอกสาเหตุ กล่าวคือ เพราะไม่ทำ ผลคืองานไม่เสร็จ ตัวอย่างที่ 7 อนุพากย์ที่อยู่หลังคำเชื่อม “เบอะ” บอกสาเหตุ กล่าวคือ เราต่างก็รู้เรื่องวันภาษาไทยที่อยู่แล้ว ผลคือ แล้วจะเอามาแหล่งไซ้ คือ จะเอามาพูดทำไม ตัวอย่างที่ 8 อนุพากย์ที่อยู่หลังคำเชื่อม “เบ่อ” บอกสาเหตุ กล่าวคือ เพราะหน้าตาเหมือนแครงอยู่แล้ว ผลคือ ทำให้รู้ได้ว่าเป็นหลายไอ้แครง ตัวอย่างที่ 9 อนุพากย์ที่อยู่หลังคำเชื่อม “ของ” บอกสาเหตุ กล่าวคือ เพราะชอบสอดรู้สอดเห็นทุกเรื่อง ผลจึงทำให้รู้เพน คือ รู้ทุกเรื่องราวที่เกิดขึ้น และตัวอย่างที่ 10 คำเชื่อม “ซา...ถึง” เป็นคำเชื่อมที่เกิดคู่กัน เพื่อบอกเหตุและผลในคราวเดียวกัน กล่าวคือ เพราะกินแซง คือกินจุ ผลที่เกิดขึ้น คืออ้วน

คำเชื่อมบอกสาเหตุบอกถึงสาเหตุของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่ามีสาเหตุมาจากอะไร โดยเหตุการณ์นั้นได้เกิดขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นและยังดำเนินอยู่ในขณะที่พูด

นอกจากนี้ จากการสังเกตการใช้ในชีวิตจริงของผู้ใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ ผู้วิจัยพบว่า คำเชื่อมบอกสาเหตุบางคำนอกจาก จะปรากฏหน้าอนุพากย์ที่บอกสาเหตุแล้ว ยังสามารถปรากฏในตำแหน่งท้ายสุดของอนุพากย์ที่บอกสาเหตุได้ด้วย ได้แก่ คำว่า *กะเบอะ, เบอะ (เบ่อ), ของ* ดังตัวอย่าง

ฮานไม่เสร็จกะเบอะไม่ทำ (งานไม่เสร็จเพราะไม่ทำ)

ฮานไม่เสร็จ ไม่ทำกะเบอะ (งานไม่เสร็จก็เพราะไม่ทำ)

นุ้ย: แล้วอีเอามาแหล่งไซ้ เบอะเรากะรู้ ๆ กันอยู่แล้วเรื่องภาษาไทยนิ

(นุ้ย: แล้วอีเอามาแหล่งไซ้ เพราะเรากี่รู้ ๆ กันอยู่แล้วเรื่องภาษาไทยนิ)

นุ้ย: แล้วอีเอามาแหล่งไซ้ เรากะรู้ ๆ กันอยู่แล้วเรื่องภาษาไทยนิ เบอะ

(นุ้ย: แล้วอีเอามาแหล่งไซ้ ก็เพราะเรากี่รู้ ๆ กันอยู่แล้วเรื่องภาษาไทยนิ)

โถ: แต่ไอ้เท่งถึงไม่บอกกะรู้ว่า เป็นหลานอัยแครง เบ่อเหมือนแครงอยู่แล้ว

(โถ: แต่ไอ้เท่งถึงไม่บอกก็รู้ว่า เป็นหลานไอ้แครง เพราะเหมือนแครงอยู่แล้ว)

โธ: แต่ไอ้เท่งถึงไม่บอกกะรู้ว่า เป็นหลานอัยแรง เหมือนแรงอยู่แล้วบ่อ
(โธ: แต่ไอ้เท่งถึงไม่บอกก็รู้ว่า เป็นหลานไอ้แรง ก็เพราะเหมือนแรงอยู่แล้ว)

โธ: ไอ้บุญรู้เพน เมียมันทำงานอยู่ที่นั่นของสอดรู้สอดเห็นไปทุกเรื่อง รู้ว่าไอ้เฒ่ามันเป็นซู้กับไอ้บ่าวนี้
(โธ: ไอ้บุญรู้เพน เมียมันทำงานอยู่ที่นั่นเพราะสอดรู้สอดเห็นไปทุกเรื่อง รู้ว่าไอ้เฒ่ามันเป็นซู้กับไอ้บ่าวนี้)

โธ: ไอ้บุญรู้เพน เมียมันทำงานอยู่ที่นั่น สอดรู้สอดเห็นไปทุกเรื่องของ รู้ว่าไอ้เฒ่ามันเป็นซู้กับไอ้บ่าวนี้

(โธ: ไอ้บุญรู้เพน เมียมันทำงานอยู่ที่นั่นก็เพราะสอดรู้สอดเห็นไปทุกเรื่อง รู้ว่าไอ้เฒ่ามันเป็นซู้กับไอ้บ่าวนี้)

ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า การที่คำเชื่อมบอกสาเหตุข้างต้นอาจปรากฏในตำแหน่งหน้าอนุพากย์ที่บอกสาเหตุหรืออาจปรากฏในตำแหน่งท้ายสุดของอนุพากย์ที่บอกสาเหตุ อาจมีปัจจัยทางความหมายเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น หากวางไว้ท้ายสุดของอนุพากย์อาจเป็นการเน้นย้ำสาเหตุหรือให้น้ำหนักการบ่งสาเหตุที่มากกว่า เพื่อยืนยันข้อสังเกตที่ว่านี่อาจต้องมีการศึกษาเฉพาะในประเด็นดังกล่าวนี้ต่อไป เพราะต้องมีการเก็บข้อมูลที่มากพอในระดับหนึ่งจึงสามารถยืนยันข้อสังเกตนี้ได้

1.2 บอกเงื่อนไข

คำเชื่อมบอกเงื่อนไข เงื่อนไขเป็นหน้าที่ย่อลักษณะหนึ่งของการบอกเหตุใช้หน้าอนุพากย์ที่เป็นเงื่อนไขหรือการกระทำของอีกเหตุการณ์หนึ่ง โดยเงื่อนไขจะบ่งชี้ว่าสิ่ง ๆ นั้นหรือเหตุการณ์นั้นจะไม่เกิดหากไม่มีสิ่ง ๆ นี้หรือเหตุการณ์นี้เกิดขึ้น คำเชื่อมบอกเงื่อนไข ได้แก่ *ถ้า, ถ้าแล, แลถ้า, ถ้าแม่น, ถ้าและ, คั้นถ้า, และ ครั้น (คั้น) ดังตัวอย่าง*

ตัวอย่างที่ 11 แลบัดนี้ปีตามารดาข้าใจให้ผิวแก่ข้าแลข้าจะมาถามท่านดู ภูทานมีเลี้ยงใส่ ข้ากจเอาผิวอื่น
(แลบัดนี้ปีตามารดาข้าจะให้ผิวแก่ข้า แลข้าจะมาถามท่านดู ภูทานมีเลี้ยงใส่ ข้าก็จะเอาอื่น)
(Nang Kan tri, Late Ayutthaya: 34)

ตัวอย่างที่ 12 ถ้าแลแม่ยิงน”มหม้ออกเฝ้าแกงกินน”มออกแล
(ถ้าแลแม่หญิงนมหม้ออกเฝ้าแกงกินนมออกแล)

(Pharmacopeia, 1789: 16)

ตัวอย่างที่ 13 ยาใช้ ท่านให้เอาจันทร์ทั้ง 2 ดอกบุนนาค 1 ดอกสารภี 1 เฌียงพรัานางแอ 1 ชะมด 1 พิมเสน 1 ตำผงละลายน้ำดอกไม้กินแก้ไข้แลถ้าสลบละลายน้ำมะพร้าว (ยา (แก้) ใช้ ท่านให้เอาจันทร์ทั้ง 2 ดอกบุนนาค 1 ดอกสารภี 1 เฌียงพรัานางแอ 1 ชะมด 1 พิมเสน 1 ตำผงละลายน้ำดอกไม้กินแก้ไข้แลถ้าสลบละลายน้ำมะพร้าว)
(Pharmacopeia, 1938: 2)

ตัวอย่างที่ 14 คั้นทำงานพั้นนี้ ไม่มีเสริจเค็ดขาด (คั้น (ครั้น) ทำงานพั้นนี้ (แบบนี้) ไม่มีเสริจเค็ดขาด)
(Klappean, 2011: 89)

ตัวอย่างที่ 15 คนเราคั้นถ้าไม่แสดงความสามารถบ้างเพื่อนมันจะว่าเป็นบุงก็ไม่มีหู (คนเราคั้นถ้า ไม่แสดงความสามารถบ้างเพื่อนมันจะว่าเป็นบุงก็ไม่มีหู (เป็นคนไม่มี ความสามารถ))
(Chanavong, 2002: 454)

ตัวอย่างที่ 11-15 อนุพากย์ที่ตามหลังคำเชื่อมบอกเงื่อนไข ทำหน้าที่เป็นเงื่อนไขของเหตุการณ์ที่ตามมา ในตัวอย่างที่ 11 อนุพากย์ที่ปรากฏหลังคำเชื่อม “ถ้า” บอกเงื่อนไข คือ หากท่านมิเลียง ผลก็คือผู้พูดจะมีสามีใหม่ ผู้วิจัยสังเกตว่าคำเชื่อมบอกเงื่อนไข “ถ้า” มักจะปรากฏร่วมกับคำเชื่อม “ก็” ในอนุพากย์ผล ซึ่งคำเชื่อม “ก็” เป็นคำเชื่อมที่บอกการเน้นความสัมพันธ์ ในบริบทที่เกิดขึ้นนี้ช่วยเน้นย้ำผลที่จะเกิดขึ้นหากไม่กระทำตามเงื่อนไขของผู้พูด ตัวอย่างที่ 12 อนุพากย์ที่ปรากฏหลังคำเชื่อม “ถ้าแล” บอกเงื่อนไข คือ หากน้ำนมไม่ออก สิ่งที่ต้องทำคือให้เอาสิ่งต่าง ๆ ที่ระบุไว้นำไปแกงเพื่อรับประทาน ตัวอย่างที่ 13 อนุพากย์ที่ปรากฏหลังคำเชื่อม “แลถ้า” บอกเงื่อนไข คือ หากสลบ สิ่งที่ต้องทำคือเอาส่วนผสม ต่าง ๆ ละลายกับน้ำมะพร้าว ตัวอย่างที่ 14 อนุพากย์ที่ปรากฏหลังคำเชื่อม “คั้น” บอกเงื่อนไขคือ หากยังทำงานในลักษณะเช่นที่ทำอยู่ ผลคือไม่มีทางที่จะสำเร็จได้ และตัวอย่างที่ 15 อนุพากย์ที่ปรากฏหลังคำเชื่อม “คั้นถ้า” บอกเงื่อนไขคือ หากไม่แสดงความสามารถ ผลที่เกิดขึ้น คือ เพื่อนจะว่าเป็นบุงก็ไม่มีหู กล่าวคือ ไม่มีความสามารถนั่นเอง

คำเชื่อมบอกเงื่อนไขต่างจากคำเชื่อมบอกสาเหตุตรงที่เงื่อนไขเป็นข้อเสนอที่ผู้พูดเสนอขึ้นมาโดยที่เหตุการณ์ยังไม่เกิดขึ้นหรืออาจกำลังเกิดขึ้นขณะที่พูด ว่าหากกระทำหรือไม่กระทำตามสิ่งที่ตนเสนอจะเกิดผลอย่างไรขึ้น แต่คำเชื่อมบอกสาเหตุในหัวข้อ 1.1 นั้นแสดงสาเหตุของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาแล้ว

1.3 บอกจุดมุ่งหมาย

คำเชื่อมบอกจุดมุ่งหมาย จุดมุ่งหมายเป็นหน้าที่ย่อยลักษณะหนึ่งของการบอกเหตุใช้หน้านามหรืออนุพากย์ที่แสดงจุดมุ่งหมายของการกระทำ โดยจุดมุ่งหมายอาจเป็นวัตถุประสงค์ของการกระทำหรือบุคคลที่จะได้รับประโยชน์จากการกระทำ คำเชื่อมบอกจุดมุ่งหมาย ได้แก่ เพื่อ และ สำหรับ ผู้วิจัยได้จำแนกคำเชื่อมบอกจุดมุ่งหมายออกเป็น

1.3.1 บอกจุดมุ่งหมายที่เป็นวัตถุประสงค์ ใช้หน้าอนุพากย์ที่เป็นวัตถุประสงค์ของการกระทำ
ได้แก่ เพื่อ

ตัวอย่างที่ 16 นายแรงนี้พอเกิดมาถึงกินข้าวเหนียววัน 2 หม้อ ฝ่ายพ่อแม่เป็นคนจนกะต้องปล้ำตัวทำงาน
เพื่อเช่าสารให้โลกกิน
(นายแรงนี้พอเกิดมาถึงกินข้าวเหนียววัน 2 หม้อ ฝ่ายพ่อแม่เป็นคนจนก็ต่อปล้ำตัวทำงาน
เพื่อซื้อข้าวสารให้ลูกกิน)
(Nai Raeng, 2003: 1)

ตัวอย่างที่ 16 อนุพากย์ที่ปรากฏหลังคำเชื่อม “เพื่อ” บอกวัตถุประสงค์ของการกระทำ ส่วน
อนุพากย์ที่ปรากฏหน้าคำเชื่อมเป็นเหตุหรือเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดวัตถุประสงค์ในการกระทำ ตัวอย่างที่ 16
สาเหตุเพราะจนต้องดิ้นรนต่อสู้ วัตถุประสงค์ก็เพื่อซื้อข้าวสารให้ลูกกิน

1.3.2 บอกจุดมุ่งหมายที่เป็นผู้รับประโยชน์ ใช้หน้านามที่เป็นผู้รับประโยชน์จากการกระทำ
ได้แก่ เพื่อ และ สำหรับ

ตัวอย่างที่ 17 ครั้นกลับชาติแก่กระปืออันทุกขทนกุศลนั้นนำไปเกิดเป็นคชเอราวัณสำหรับพระอินทร์ชั้น
ดาวดึงส์
(ครั้นกลับชาติแก่กระปืออันทุกขทนกุศลนั้นนำไปเกิดเป็นคชเอราวัณสำหรับพระอินทร์ชั้น
ดาวดึงส์)
(Traibhum of Ban Krabinoi, 1857: 89)

ตัวอย่างที่ 18 อย่าแสวงหาความสุขเพื่อตนให้สัตว์บุคคลเดือดร้อนฯ
(อย่าแสวงหาความสุขเพื่อตนให้สัตว์บุคคลเดือดร้อนฯ)
(Pharmacopeia, 1938: 34)

ตัวอย่างที่ 17 -18 นามที่ปรากฏหลังคำเชื่อม “สำหรับ” และ “เพื่อ” บอกผู้รับประโยชน์จากการกระทำส่วนอนุพากย์ที่ปรากฏหน้าคำเชื่อมเป็นเหตุหรือเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดการกระทำ ตัวอย่างที่ 17 สาเหตุที่กลับ
ชาติจากกระปือมาเกิดเป็นคชเอราวัณ เพื่อเป็นพาหนะสำหรับพระอินทร์ซึ่งพระอินทร์จะเป็นผู้รับประโยชน์จาก
เหตุการณ์นี้ ตัวอย่างที่ 18 สาเหตุคืออย่าแสวงหาความสุข วัตถุประสงค์คือเพื่อตนเองจนทำให้บุคคลอื่นเดือด
ร้อน

การพิจารณาวัตถุประสงค์หรือผู้รับประโยชน์นั้น คือการตอบคำถามถึงเหตุที่กระทำไปว่ากระทำไป
ทำไม หรือเพื่อใครหรืออะไร คำตอบที่ได้จึงเป็นวัตถุประสงค์หรือผู้รับประโยชน์ของการกระทำ

คำเชื่อมบอกเหตุในภาษาไทยถิ่นใต้ตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยปัจจุบันสามารถสรุปในรูปแบบตารางได้
ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงคำเชื่อมบอกเหตุในภาษาไทยถิ่นใต้ตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยปัจจุบัน

คำเชื่อมบอกเหตุ	สมัยอยุธยา	สมัยรัชกาล ที่ 1-3	สมัยรัชกาล ที่ 4-5	สมัยรัชกาล ที่ 6-8	สมัยปัจจุบันรัชกาล ที่ 9-10
1. บอกสาเหตุ เพื่อ ⁷	ด้วย, เพราะ, เพราะว่า	ด้วย, เพราะ, เพราะว่า	ด้วย, เพราะ, กับ	ด้วย, เพราะ, กับ, เนื่องจาก	ด้วย, เพราะ, เพราะว่า, กับ, เนื่องจาก, เบอะ (เบ่อ), กะเบอะ, ชา...ถึง, ของ
2. บอกเงื่อนไข	ถ้า, ถ้าแล, แลถ้า, ถ้า แม่น	ถ้า, ถ้าแล	ถ้า, ถ้าแล, ถ้าและ	ถ้า, แลถ้า, ครั้น	ถ้า, คั้นถ้า, คั้น (ครั้น)
3. บอก จุดมุ่ง หมาย	3.1 วัตถุประสงค์	เพื่อ	เพื่อ	เพื่อ	เพื่อ
	3.2 ผู้รับ ประโยชน์	สำหรับ, เพื่อ	สำหรับ, เพื่อ	สำหรับ, เพื่อ	สำหรับ, เพื่อ

จากตาราง จะเห็นได้ว่าคำเชื่อมบอกเหตุในภาษาไทยถิ่นใต้ สามารถจำแนกหน้าที่ย่อยได้เป็น

(1) บอกสาเหตุ ในสมัยอยุธยาพบ 3 คำ ได้แก่ *ด้วย, เพราะ, เพราะว่* สมัยรัชกาลที่ 1-3 พบ 3 คำ ได้แก่ *ด้วย, เพราะ, เพราะว่* สมัยรัชกาลที่ 4-5 พบ 3 คำ ได้แก่ *ด้วย, เพราะ, กับ* สมัยรัชกาลที่ 6-8 พบ 4 คำ ได้แก่ *ด้วย, เพราะ, กับ, เนื่องจาก* และสมัยปัจจุบันรัชกาลที่ 9-10 พบ 9 คำ ได้แก่ *ด้วย, เบอะ (เบ่อ), กะเบอะ, ชา...ถึง, เนื่องจาก, ของ, กับ, เพราะ, เพราะว่* จะเห็นว่าในสมัยปัจจุบันคำเชื่อมบอกสาเหตุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นจากสมัยก่อนหน้าอย่างเห็นได้ชัด

⁷ คำว่า “เพื่อ” ในภาษาไทยถิ่นใต้พบว่าเคยทำหน้าที่บอกสาเหตุ ซึ่งปรากฏในข้อมูลเอกสารตำรายาครุฑรักษาของวัดเสื่อเมือง ต. ม่วงงาม อ. เมืองสงขลา เป็นเอกสารที่ไม่มีหลักฐานการบอกสมัยของเอกสารซึ่งจากสำนวนภาษาคาดว่าไม่ใช่เอกสารสมัยปัจจุบัน ดังตัวอย่าง *มีครุฑ 4 เดือน เป็นใช้เพื่อเสมหะให้โทษต่าง ๆ เป็นลมให้เหงื่อออกตกโลหิตบังเกิด 4 อย่างนี้เป็นใช้สันนิบาต*

(2) บอกเงื่อนไข ในสมัยอยุธยาพบ 4 คำ ได้แก่ ถ้ำ, ถ้ำแล, แลถ้ำ, ถ้ำแมน สมัยรัชกาลที่ 1-3 พบ 2 คำ ได้แก่ ถ้ำ, ถ้ำแล สมัยรัชกาลที่ 4-5 พบ 3 คำ ได้แก่ ถ้ำ, ถ้ำแล, ถ้ำและ สมัยรัชกาลที่ 6-8 พบ 3 คำ ได้แก่ ถ้ำ, แลถ้ำ, ครั้น และสมัยปัจจุบันรัชกาลที่ 9-10 พบ 3 คำ ได้แก่ ถ้ำ, คั่นถ้ำ, คั่น จะเห็นว่าในสมัยอยุธยาพบคำเชื่อมบอกเงื่อนไขมากกว่าสมัยอื่น ๆ

(3) บอกจุดมุ่งหมาย ตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยปัจจุบันรัชกาลที่ 9-10 พบเพียง 2 คำ ได้แก่ สำหรับ, เพื่อ

กล่าวได้ว่า เมื่อสมัยเปลี่ยนแปลงไป คำเชื่อมก็เกิดการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน โดยเฉพาะคำเชื่อมบอกสาเหตุ และคำเชื่อมบอกเงื่อนไข ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงในลำดับต่อจากนี้

2. การเปลี่ยนแปลงของคำเชื่อมบอกเหตุในภาษาไทยถิ่นใต้

การเปลี่ยนแปลงของคำเชื่อมบอกเหตุในภาษาไทยถิ่นใต้ ผู้วิจัยจำแนกออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ ได้แก่ (1) การเปลี่ยนแปลงจำนวนของคำเชื่อม และ (2) การเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของคำเชื่อม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การเปลี่ยนแปลงจำนวนของคำเชื่อม

การเปลี่ยนแปลงจำนวนของคำเชื่อม หมายถึง ในอดีตคำเชื่อมในหน้าที่หนึ่ง ๆ ปรากฏคำเชื่อมอยู่จำนวนหนึ่ง แต่ต่อมาปรากฏคำเชื่อมใหม่ขึ้นในหน้าที่นั้น ๆ (การเพิ่มจำนวน) หรือในอดีตคำเชื่อมในหน้าที่หนึ่ง ๆ เคยมีคำเชื่อมนั้น ๆ อยู่ แต่ต่อมาไม่ปรากฏคำเชื่อมบางคำในหน้าที่นั้นแล้ว (การลดจำนวน) นอกจากนี้ คำเชื่อมบางหน้าที่ตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยปัจจุบันไม่มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนใด ๆ (การคงจำนวน) ซึ่งคำเชื่อมบอกเหตุในภาษาไทยถิ่นใต้ พบการเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 รูปแบบดังต่อไปนี้

2.1.1 การเพิ่มจำนวน

คำเชื่อมบอกสาเหตุในสมัยอยุธยาและสมัยรัชกาลที่ 1-3 คำที่ปรากฏในข้อมูล คือ *ด้วย, เพราะ, เพราะว่* สมัยรัชกาลที่ 4-5 มีคำว่า *กับ* ปรากฏขึ้นมา ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 6-8 มีคำว่า *เนื่องจาก* ปรากฏขึ้นมา จนกระทั่งในสมัยปัจจุบันคำเชื่อมบอกสาเหตุมีการปรากฏเพิ่มขึ้นอีกหลายคำ นอกจากที่มีอยู่เดิม คือ *ด้วย, เพราะ, เพราะว่, เนื่องจาก, กับ* แล้ว คำเชื่อมที่ปรากฏเพิ่มขึ้น ได้แก่ *เบอะ (เบ่อ), กะเบอะ, ชา...ถึง, ของ* จะเห็นได้ว่า ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6-8 เป็นต้นมาปรากฏคำเชื่อมบอกสาเหตุเพิ่มมากขึ้น

2.1.2 การลดจำนวน

การลดจำนวน เกิดกับคำเชื่อมบอกเงื่อนไข กล่าวคือ ในสมัยอยุธยาพบถึง 4 คำ ได้แก่ *ถ้ำ, ถ้ำแล, แลถ้ำ, ถ้ำแมน* สมัยรัชกาลที่ 1-3 ไม่พบคำว่า *แลถ้ำ, ถ้ำแมน* สมัยรัชกาลที่ 4-5 ไม่พบคำว่า *แลถ้ำ, ถ้ำแมน* สมัยรัชกาลที่ 6-8 ไม่พบคำว่า *ถ้ำแมน, ถ้ำแล* และสมัยปัจจุบันรัชกาลที่ 9-10 ไม่พบ คำว่า *ถ้ำแล, แลถ้ำ, ถ้ำแมน* จะเห็นได้ว่าคำเชื่อมบอกเงื่อนไขมีจำนวนลดลงหลังจากสมัยอยุธยาเป็นต้นมา

2.1.3 การคงจำนวน

การคงจำนวน เกิดกับคำเชื่อมบอกจุดมุ่งหมาย กล่าวคือ ตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยปัจจุบัน รัชกาลที่ 9-10 ใช้คำว่า *สำหรับ* และ *เพื่อ* จะเห็นได้ว่า ตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยปัจจุบันคำเชื่อมบอกจุดมุ่งหมายยังคงปรากฏใช้เพียง 2 คำข้างต้น ไม่มีการเพิ่มหรือการลดจำนวน

2.2 การเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของคำเชื่อม

การเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของคำเชื่อม หมายถึง ในอดีตคำเชื่อมหนึ่งทำหน้าที่หนึ่งแต่ต่อมาปรากฏหน้าที่บอกเหตุเพิ่มมาด้วย (การปรากฏขึ้นของหน้าที่บอกเหตุ) หรือในอดีตคำเชื่อมหนึ่งเคยทำหน้าที่บอกเหตุ (หน้าที่ย่อย) แต่ต่อมาไม่พบว่าทำหน้าที่บอกเหตุแล้ว (การหายไปของหน้าที่บอกเหตุบางหน้าที่ย่อย) นอกจากนี้ คำเชื่อมบางคำตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยปัจจุบันยังคงทำหน้าที่บอกเหตุมาโดยตลอด (การคงอยู่ของหน้าที่บอกเหตุ) ดังต่อไปนี้

2.2.1 การปรากฏขึ้นของหน้าที่บอกเหตุ (หน้าที่ย่อย)

การปรากฏขึ้นของหน้าที่บอกเหตุ กล่าวคือ ในอดีตคำเชื่อมหนึ่งเคยทำหน้าที่อื่น ๆ ต่อมาพบว่าคำเชื่อมดังกล่าวปรากฏการทำหน้าที่บอกเหตุ (หน้าที่ย่อย) ดังต่อไปนี้

กับ ก่อนจะมาทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมบอกเหตุ (สาเหตุ) พบว่าสมัยอยุธยาทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมบอกมีส่วนร่วม ดังตัวอย่าง

ชายผู้หนึ่งเดินมาวิวาทกันกับชายผู้หนึ่งเดินมาแลฟุ้งไผ่นั้นไปถูกหัวชายที่กลางถนนจับปวดแตกหักหาพยานมิได้

(ชายผู้หนึ่งเดินมาวิวาทกันกับชายผู้หนึ่งเดินมาแลฟุ้งไผ่นั้นไปถูกหัวชายที่กลางถนนจับปวดแตกหักหาพยานมิได้)

(Law of Suratthani, 1447: 47)

ทำหน้าที่บอกความคล้ายตาม ดังตัวอย่าง

พระทำนูนตั้งเป็นเขามูลไว้ลูกติดแม่ไซร่อย่าสั่งสอนกับคนแสนอนนั้นเหมือนกัน

(พระธรรมนูนตั้งเป็นเขามูลไว้ลูกติดแม่ไซร่อย่าสั่งสอนกับคนแสนอนนั้นเหมือนกัน)

(Law of Suratthani, 1447: 67)

และทำหน้าที่บอกสถานที่ ดังตัวอย่าง

ผู้ตายวายไวยทั้งโล่ง ศภยังอยู่กับเรือน ญิงเมียนั้นนำตาตกละคล้ายใจกำนังชักเอาชามา
นอน

(ผู้ตายหงายไวยทั้งโล่งศพยังอยู่กับเรือนหญิงเมียนั้นนำตาตกละคล้ายใจกำนังชักเอาชามา
นอน)

(Law, 1830: 55)

จนสมัยรัชกาลที่ 4-5 เป็นต้นมา พบว่าคำเชื่อม กับ ปราบฏุกการทำหน้าที่บอกเหตุ (สาเหตุ) เพิ่ม
มาด้วย

ครั้น, คั้น ก่อนจะมาทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมบอกเหตุ (เงื่อนไข) พบว่าสมัยอยุธยาทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมบอก
ความสัมพันธ์ทางเวลา ดังตัวอย่าง

แลมนุษย์โลกนี้ก็จจะฉินทานเหตุทานทุรชนแกเมีย แลทานนี้ครั้นตายก็ไปนรกแล
(แลมนุษย์โลกนี้ก็จจะฉินทานเหตุทานทุรชนแกเมีย แลทานนี้ครั้นตายก็ไปนรกแล)

(Nangkantri, Late Ayutthaya: 44)

จนสมัยรัชกาลที่ 6-8 เป็นต้นมา พบว่าทำหน้าที่บอกเงื่อนไขเพิ่มมาด้วยซึ่งในเอกสารสมัยปัจจุบัน
คือ รัชกาลที่ 9-10 พบว่า ครั้น มีการกร่อนเสียงเป็น คั้น คั้น

2.2.2 การหายไปของหน้าที่บอกเหตุ (หน้าที่ย่อย)

การหายไปของหน้าที่บอกเหตุ กล่าวคือ ในอดีตคำเชื่อมหนึ่งเคยทำหน้าที่บอกเหตุ (หน้าที่ย่อย)
แต่ต่อมาหน้าที่ดังกล่าวมีคำเชื่อมอื่นมาทำหน้าที่แทน ได้แก่คำเชื่อมต่อไปนี้

เพื่อ ในภาษาไทยถิ่นใต้มีพบข้อมูลในเอกสารที่ไม่สามารถระบุสมัยได้แน่ชัดเป็นตำรายาครรรักษ์รักษา
ของวัดเสือเมือง ต. ม่วงงาม อ. เมืองสงขลา บันทึกเมื่อ พ.ศ. 2499 ปิวอก พบว่าทำหน้าที่บอกสาเหตุ ดังตัวอย่าง

มีครรรค์ 4 เดือน เป็นไขเพื่อเสมหะให้โทษต่าง ๆ เป็นลมให้เหงื่อออกตกโลหิต บังเกิด 4
อย่างนี้เป็นไขสันนิบาต

(มีครรรค์ 4 เดือน เป็นไขเพื่อเสมหะให้โทษต่าง ๆ เป็นลมให้เหงื่อออกตกโลหิต บังเกิด 4
อย่างนี้เป็นไขสันนิบาต)

เป็นไขกำเดาแลลมลายน้ำดอกไม้พิมเสนรำหัดกิน กระทบมเย็นเป็นไขเพื่อเสมหะ กระทบม
เย็นลง ลายน้ำชุมเห็ดเทศกินหาย

(เป็นไขกำเดาแลลมละลายน้ำดอกไม้พิมเสนรำหัดกิน กระทบมเย็นเป็นไขเพื่อเสมหะ
กระทบมเย็นลงละลาย น้ำชุมเห็ดเทศกินหาย)

ด้วยเหตุนี้ เพื่อ จึงเคยทำหน้าที่บอกสาเหตุในอดีตแต่ปัจจุบัน เพื่อ ไม่พบว่าทำหน้าที่บอกสาเหตุ
แล้ว เหลือเพียงหน้าที่บอกวัตถุประสงค์เท่านั้น

2.2.3 การคงอยู่ของหน้าที่บอกเหตุ (หน้าที่ย่อ)

การคงอยู่ของหน้าที่บอกเหตุ กล่าวคือ คำเชื่อมบางหน้าที่ตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยปัจจุบัน ยังคงทำหน้าที่บอกเหตุอยู่ ได้แก่คำเชื่อมต่อไปนี้

เพราะ ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมบอกสาเหตุตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยปัจจุบัน

ถ้า ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมบอกเงื่อนไขตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยปัจจุบัน

สำหรับ ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมบอกวัตถุประสงค์ตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยปัจจุบัน

เพื่อ ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมบอกวัตถุประสงค์และบอกผู้รับประโยชน์ตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยปัจจุบัน

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

คำเชื่อมบอกเหตุในภาษาไทยถิ่นใต้ตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยปัจจุบันพบทั้งสิ้น 18 คำ ได้แก่ *ด้วย, เพราะ, เพราะว่่า, กับ, เนื่องจาก, เบอะ (เบ่อ), กะเบอะ, ชา...ถึง, ของ, ถ้า, ถ้าแล, แลถ้า, ถ้าแม่น, ถ้าและ, ครั้น (คั่น), คั่นถ้า, สำหรับ* และ *เพื่อ* โดยสามารถจำแนกหน้าที่ย่อได้เป็น 3 หน้าที่ ได้แก่ (1) คำเชื่อมบอกสาเหตุ ได้แก่ *ด้วย, เพราะ, เพราะว่่า, กับ, เนื่องจาก, เบอะ (เบ่อ), กะเบอะ, ชา...ถึง, ของ* (2) คำเชื่อมบอกเงื่อนไข ได้แก่ *ถ้า, ถ้าแล, แลถ้า, ถ้าแม่น, ถ้าและ, ครั้น (คั่น), คั่นถ้า* และ (3) คำเชื่อมบอกจุดมุ่งหมาย ได้แก่ *สำหรับ, เพื่อ*

นอกจากนี้ พบว่าคำเชื่อมบอกเหตุในภาษาไทยถิ่นใต้ตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลง 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

(1) การเปลี่ยนแปลงจำนวนของคำเชื่อม ได้แก่ (1.1) การเพิ่มจำนวน เกิดกับคำเชื่อมบอกสาเหตุ จากสมัยอยุธยาพบเพียงคำว่า *ด้วย, เพราะ, เพราะว่่า* จนกระทั่งในสมัยปัจจุบันคำเชื่อมบอกสาเหตุเพิ่มมากขึ้น พบทั้งหมด 8 คำ ได้แก่ *ด้วย, เพราะ, เนื่องจาก, กับ, เบอะ (เบ่อ), กะเบอะ, ชา...ถึง* และ *ของ* (1.2) การลดจำนวน เกิดกับคำเชื่อมบอกเงื่อนไข กล่าวคือ ในสมัยอยุธยา พบถึง 4 คำ ได้แก่ *ถ้า, ถ้าแล, แลถ้า, ถ้าแม่น* เกิดการสูญ คำเชื่อมบอกเงื่อนไขบางคำไปหลังจากสมัยอยุธยาเป็นต้นมา จนสมัยปัจจุบันรัชกาลที่ 9-10 ไม่พบ คำว่า *ถ้าแล, แลถ้า, ถ้าแม่น* และ (1.3) การคงจำนวน เกิดกับคำเชื่อมบอกจุดมุ่งหมาย กล่าวคือ ตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยปัจจุบันรัชกาลที่ 9-10 ใช้คำว่า *สำหรับ* และ *เพื่อ*

(2) การเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของคำเชื่อม ได้แก่ (2.1) การปรากฏขึ้นของหน้าที่บอกเหตุ ได้แก่ คำว่า *กับ, ครั้น, ของ* จากสมัยอยุธยาที่ไม่ปรากฏว่าทำหน้าที่บอกเหตุมาก่อน จนสมัยหลังคือรัชกาลที่ 4-5 เป็นต้นมา พบว่า *กับ* ทำหน้าที่บอกสาเหตุ สมัยรัชกาลที่ 6-8 เป็นต้นมา พบว่า *ครั้น* ทำหน้าที่บอกเงื่อนไข และสมัยรัชกาลปัจจุบัน พบว่า *ของ* ทำหน้าที่บอกสาเหตุ (2.2) การหายไปของหน้าที่บอกเหตุ (หน้าที่ย่อ) ได้แก่ คำว่า *เพื่อ* ครั้งหนึ่งเคยทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมบอกเหตุแต่ปัจจุบันไม่พบว่าทำหน้าที่นี้แล้ว และ

(2.3) การคงอยู่ของหน้าที่บอกเหตุ ได้แก่ คำว่า *ด้วย, เพราะ* ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมบอกเหตุตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยปัจจุบัน *ถ้า* ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมบอกเงื่อนไขตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยปัจจุบัน *สำหรับ* ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมบอกวัตถุประสงค์ตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยปัจจุบัน และ *เพื่อ* ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมบอกวัตถุประสงค์และบอกผู้รับประโยชน์ตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยปัจจุบัน

จากการศึกษาคำเชื่อมบอกเหตุในภาษาไทยถิ่นใต้ทั้งในด้านหน้าที่และการเปลี่ยนแปลงของคำเชื่อมพบว่าคำเชื่อมบอกเหตุในภาษาไทยถิ่นใต้มีความน่าสนใจทั้งในแง่รายการคำเชื่อมที่ใช้เฉพาะถิ่น กล่าวคือ ไม่พบคำเชื่อมบอกเหตุหลายคำในงานวิจัยที่ศึกษาคำเชื่อมในภาษาไทยมาตรฐานที่ผ่านมา ได้แก่ คำว่า *กับ, เป้อ, กะเบอะ, ของ, ครั้น (คั่น), คั่นถ้า* อย่างไรก็ตาม คำเชื่อมที่พบเหล่านี้ ไม่ได้พบว่าเป็นคำเชื่อมบอกเหตุมาตั้งแต่สมัยอยุธยา แต่เพิ่งปรากฏใช้เป็นคำเชื่อมบอกเหตุในช่วงสมัยรัชกาลที่ 4-5 เป็นต้นมา ซึ่งผู้วิจัยสันนิษฐานว่าคำเชื่อมบางคำน่าจะพัฒนามาจากหน้าที่อื่น ๆ ที่เป็นหน้าที่ดั้งเดิมของคำเหล่านั้น ได้แก่ คำว่า *กับ, ครั้น (คั่น), คั่นถ้า* ซึ่งกระบวนการสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางภาษา คือ กระบวนการกลายเป็นรูปไวยากรณ์ (grammaticalizations) คือ การเพิ่มขอบเขตทางไวยากรณ์ของหน่วยคำ จากคำหลักไปเป็นคำไวยากรณ์ (Hopper and Traugott, 2003: 4) หรือจากคำที่มีความเป็นไวยากรณ์น้อยกลายเป็นคำที่มีความเป็นไวยากรณ์มากขึ้น (Kurylowicz, 1965: 52) คำเชื่อมเป็นคำไวยากรณ์ชนิดหนึ่งซึ่งมักพัฒนามาจากคำหลัก ได้แก่ คำนามและคำกริยา เมื่อเป็นคำเชื่อมแล้วคำเชื่อมบางคำยังมีการขยายหน้าที่เพิ่มขึ้น ซึ่งกลไกสำคัญในกระบวนการกลายเป็นรูปไวยากรณ์ที่ส่งผลให้คำหลักเกิดกลายมาเป็นคำเชื่อมหรือคำเชื่อมมีการขยายหน้าที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ กลไกอุปลักษณ์เป็นการเปรียบเทียบข้ามวงมโนทัศน์โดยการอธิบายมโนทัศน์ที่เป็นนามธรรมในรูปของมโนทัศน์ที่เป็นรูปธรรม และกลไกนามนัยเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันระหว่างความหมาย 2 ความหมายที่อยู่วงมโนทัศน์เดียวกัน (Hopper & Traugott, 2003: 75)

ตัวอย่าง คำว่า *กับ* เกิดการขยายความหมายจากผู้ร่วมกลายเป็นเครื่องมือและจากเครื่องมือกลายเป็นสาเหตุ กล่าวคือ ก่อน *กับ* จะพบว่าทำหน้าที่บอกสาเหตุ หน้าที่ดั้งเดิมของ *กับ* คือบอกผู้ร่วมซึ่งพบตั้งแต่สมัยอยุธยา (หลักฐานการเก็บข้อมูลในวิทยานิพนธ์เรื่องคำเชื่อมในภาษาไทยถิ่นใต้: การศึกษาเชิงประวัติ) ดังตัวอย่าง

ชายผู้หนึ่งเดินมาวิวาทกันกับชายผู้หนึ่ง
(ชายผู้หนึ่งเดินมาวิวาทกันกับชายผู้หนึ่ง)

(Law of Suratthani, 1447: 47)

จากผู้ร่วมที่เป็นมนุษย์กับมนุษย์ ต่อมาพบผู้ร่วมที่เป็นสิ่งไม่มีชีวิต ดังตัวอย่าง

ถาจทำเปนอยากกลอนเอ้านามน้ำวสิบลูกกับยานี้ให้ตั้งบนไฟขึ้นให้ร้อน
(ถ้าจะทำเป็นอยากกลอนเอ้านามน้ำวสิบลูกกับยานี้ให้ตั้งบนไฟขึ้นให้ร้อน)

(Pharmacopeia of Songkhla, 1789: 127)

จากผู้ร่วมที่เป็นมนุษย์กับมนุษย์ เกิดการขยายความหมายไปใช้กับวงความหมายที่เป็นวัตถุ เมื่อเกิดการขยายความหมายไปใช้กับผู้ร่วมที่เป็นวัตถุก่อให้เกิดปริบทกำกวมระหว่างผู้ร่วมกับเครื่องมือ ดังตัวอย่าง

เอาข้าวเหนียวตำมาหุงกับน้ำบ่อ พองรับน้ำแล้วน้ำกะทิใส่ลง
(เอาข้าวเหนียวตำมาหุงกับน้ำบ่อ พองรับน้ำแล้วน้ำกะทิใส่ลง)

(Pharmacopeia, 1938: 36)

Lakoff and Johnson (1980/2003 cited in Pothipath, 2018: 93) มองว่า ในระบบความคิดของมนุษย์ เครื่องมือ ถูกมองว่าเป็นเหมือน ผู้ร่วมหรือเพื่อน ที่คอยให้ความช่วยเหลือในการประกอบกิจกรรมหนึ่ง ๆ เพราะเครื่องมือจะช่วยให้สามารถประกอบกิจการ ต่าง ๆ ได้สะดวกง่ายขึ้น การเปรียบเทียบเครื่องมือว่าเหมือนกับเพื่อนที่คอยให้ความช่วยเหลือนั้น เกิดขึ้นผ่านกระบวนการอุปลักษณ์ เป็นกิจกรรมทางความคิดที่มนุษย์มักทำอยู่ในชีวิตประจำวันในการทำความเข้าใจประสบการณ์ใหม่ ๆ ด้วยการเปรียบเทียบเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมที่คล้ายคลึงกันแต่มีความคุ้นเคยกว่า ดังการเปรียบเทียบเชื่อมโยงเครื่องมือซึ่งเป็นประสบการณ์ใหม่กับเพื่อนซึ่งเป็นประสบการณ์เดิม ผลที่เกิดจากกระบวนการอุปลักษณ์ทำให้คำในภาษามีการขยายความหมายหรือขยายหน้าที่ทางไวยากรณ์ ดังการขยายหน้าที่ทางไวยากรณ์ของ ผู้มีส่วนร่วมซึ่งอยู่ในวงความหมายของมนุษย์ไปเป็นตัวบ่งชี้เครื่องมือซึ่งอยู่ในวงความหมายของวัตถุสิ่งของ ดังตัวอย่าง

พ่อแม่ยายให้หวักลูกเขยกะตักแกงกับหวักลั่วเอากิน
(พ่อแม่ยายให้จวักลูกเขยก็ตักแกงกับจวักลั่วเอากิน)

(Channa micropeltes is not Channa striatus, 1981: 1)

เครื่องมือ คือ สิ่งมีชีวิตหรืออวัยวะของสิ่งมีชีวิต และวัตถุ ซึ่งใช้ในการกระทำหรือใช้เป็นสิ่งในการประกอบหรือสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดขึ้น เป็นเสมือนปัจจัยที่ช่วยให้ทำกิจกรรมได้สำเร็จ ด้วยเหตุนี้ เมื่อเครื่องมือมีความเป็นนามธรรม ด้วยความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันทางความหมาย ส่งผลให้ความหมายของปัจจัยหรือสาเหตุที่ช่วยให้ทำกิจกรรมได้บรรลุผลถูกขบขันเน้นให้เด่นชัดขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงสามารถอนุมานให้เกิดอีกความหมายหนึ่งได้ คือ บอกสาเหตุของสภาพหรือเหตุการณ์ ดังตัวอย่าง

พูนแก้ว: กูแล้วเหมือนอิตายแล้วกับน้องเฝือกนี้...คำพูดคำจาของมันแต่ละเรื่องแต่ละคำกวนหมวนนี้ !

(พูนแก้ว: กูแล้วเหมือนอิตาย (จะ) ตายแล้วกับน้องเฝือกนี้...คำพูดคำจาของมันแต่ละเรื่องแต่ละคำกวนหมวน(ก่อกวน)นี้ !)

(Funny dialogues, 2006: 27)

จากตัวอย่าง เพราะคำพูดคำจาที่ก่อกวนของน้องเพียงส่งผลให้พูนแก้วรู้สึกเหมือนจะตายแล้ว เมื่อความหมายที่เป็นเครื่องหมายจางลง ความหมายที่บอกสาเหตุมีความเด่นชัดขึ้น

ครั้น เกิดการขยายความหมายจากคำเชื่อมบอกความสัมพันธ์ทางเวลากลายเป็นบอกเงื่อนไขก่อน *ครั้น* จะทำหน้าที่บอกเงื่อนไข *ครั้น* ได้ทำหน้าที่บอกความสัมพันธ์ทางเวลามาก่อน พบหน้าที่บอกความสัมพันธ์ทางเวลาตั้งแต่สมัยอยุธยา(หลักฐานการเก็บข้อมูลในวิทยานิพนธ์เรื่องคำเชื่อมในภาษาไทยถิ่นใต้: การศึกษาเชิงประวัติ) ดังตัวอย่าง

แลทานนี้ครั้นตายก็ไปนรกแล
(แลทานนี้ครั้นตายก็จะไปนรกแล)

(Nang Kan Tri, Late Ayutthaya: 44)

ครั้น ทำหน้าที่บอกความสัมพันธ์ทางเวลาตั้งแต่สมัยอยุธยา โดยบอกจุดของเวลาว่าเมื่อเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นก็มีอีกเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นตามมาซึ่งเป็นไปตามลำดับเวลา จนสมัยรัชกาลที่ 6-8 เป็นต้นมา *ครั้น* ถูกใช้เป็นคำเชื่อมบอกเงื่อนไข ซึ่งเกิดจากการอนุมานว่าเหตุการณ์ 2 เหตุการณ์ จากที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลาปกติกลายเป็นเหตุการณ์ที่มีนัยเพิ่มขึ้นคือส่งผลซึ่งกันและกันด้วย จากเรื่องของเวลาจึงถูกตีความใหม่เป็นเรื่องของเงื่อนไขและผลลัพธ์ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนเป็นเสมือนเงื่อนไขที่ส่งผลให้เกิดเหตุการณ์ต่อมา ด้วยความใกล้ชิดกันทางความหมายหรือนามนัยจึงส่งผลให้ *ครั้น* พัฒนาไปเป็นคำเชื่อมบอกเงื่อนไขในเวลาต่อมา ดังตัวอย่าง

เผียก: ฮี ! ครั้นกวนหมวน ปล่อยให้ร้อนก่อนแล้วค่อยเอาแต่น้ำใสมัน
(เผียก: ฮี ! ครั้นกวนหมวน (น้ำขุ่น) ปล่อยให้ร้อนก่อนแล้วค่อยเอาแต่น้ำใสมัน)

(Funny dialogues, 2006: 27)

จากตัวอย่าง *ครั้น* บอกเงื่อนไข กล่าวคือ ถ้าน้ำเกิดเป็นตะกอน ควรวางน้ำทิ้งไว้ให้ตะกอนนอนแล้วค่อยตักน้ำที่ใสมา นอกจากนี้ *ครั้น* ในภาษาพูดยังพบการออกเสียงเป็น *คั้น*, *คั้น* และมีการรวมกับ *ถั่ว* กลายเป็นคำเชื่อมผสม *คั้นถั่ว* ดังตัวอย่าง

คั้นทำงานพินนี้ ไม่มีเสร็จเด็ดขาด
(คั้น (ครั้น) ทำงานพินนี้ (แบบนี้) ไม่มีเสร็จเด็ดขาด)

(Klappean, 2011: 89)

คนเราคັນถ้ำไม่แสดงความสามารถบ้างเพื่อนมันจะว่าเป็นบุงก็ไม่มีหู
(คนเราคันถ้ำไม่แสดงความสามารถบ้างเพื่อนมันจะว่าเป็นบุงก็ไม่มีหู (เป็นคนไม่มีความ
สามารถ))

(Chanavong, 2002: 454)

กล่าวได้ว่า กลไกอุปลักษณ์และกลไกนามนัยเป็นกลไกสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการขยายหน้าที่ของคำเชื่อมใน
ภาษาไทยถิ่นใต้ นอกจากนี้ คำอื่น ๆ ที่ปรากฏในสมัยปัจจุบันและไม่ปรากฏในถิ่นอื่น ได้แก่ *เบอะ (เป๋อ)*, *กะเบอะ*
คำเหล่านี้ยังหาที่มาที่แน่ชัดไม่ได้ แต่สันนิษฐานว่าอาจยืมมาจากภาษามลายูเพราะว่า *เบอะ (เป๋อ)*, *กะเบอะ* จะ
พบการใช้ในภาคใต้ตอนล่างซึ่งอาจได้รับอิทธิพลจากภาษามลายู โดยภาษามลายูปบคำว่า *บอ* เป็นสันธาน หมายถึง
ถึง เมื่อ ดังตัวอย่าง

บอ ดียอ กี, อามอ มารู
เมื่อเขาไป, ผมก็มา

(Pattani Malay-Thai/ Thai - Pattani Malay Dictionary, 2006: 48)

คำเชื่อมที่บอกความสัมพันธ์ทางเวลานี้สามารถขยายหน้าที่เป็นคำเชื่อมบอกเหตุได้ อีกทั้ง *บอ* อาจเกิด
การกลายเสียง เป็น *เบอะ (เป๋อ)* และ *กะเบอะ* ดังที่ปรากฏใช้อยู่ในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. คำเชื่อมบอกสาเหตุบางคำ ได้แก่ *เบอะ (เป๋อ)*, *กะเบอะ*, *ของ* สามารถปรากฏในตำแหน่งหน้า
อนุพจน์ที่บอกสาเหตุหรือหลังอนุพจน์ที่บอกสาเหตุได้ จึงน่าสนใจศึกษาว่าความแตกต่างของตำแหน่งที่
ปรากฏมีผลต่อความหมายของคำเชื่อมบอกสาเหตุดังกล่าวหรือไม่
2. คำเชื่อมบางคำ ได้แก่ *เบอะ (เป๋อ)*, *กะเบอะ*, *ชา...ถึง*, *ของ* ที่ใช้บอกสาเหตุในงานวิจัยนี้ยังไม่สามารถ
ตอบคำถามในประเด็นที่มาของคำเหล่านี้ จึงน่าจะมีการศึกษาในด้านที่มาของคำเชื่อมเหล่านี้ต่อไป

รายการเอกสารอ้างอิง

- Aungwattanakul, S. (1966). *Prepositions in Thai*. Masters Dissertation, M.A. in Thai Language,
Chulalongkorn University, Thailand. (In Thai)
- Babdhumedha, D. (1986). *Use of conjunctions in the Ratanakosin Period*. Masters
Dissertation, M.A. in Thai Language, Chulalongkorn University, Thailand. (In Thai)
- Bangsang, Ph. (2003). *Python reticulatus*. Songkhla: The Institute For Southern Thai Studies.
(In Thai)

- Chanavong, Pr. (2002). *Southern Thai Dialect*. Nakhon Si Thammarat : Nakhon Si Thammarat Rajabhat University. (In Thai)
- Chamniyom, R. (2003). *A study of prepositions converted from verbs in Thai*. Masters Dissertation, M.A. in Thai Language, Silpakorn University, Thailand. (In Thai)
- Chotitearawong, J. (1981). *The usage of conjunctions in the Sukhothai, Ayudhya and Ratanakosin periods: a comparative study*. Masters Dissertation, M.A. (In Thai) Language, Chulalongkorn University, Thailand. (In Thai)
- Chusuwan, Khl. (1981). *Channa micropeltes is not Channa striatus*. Songkhla: The Institute For Southern Thai Studies. (In Thai)
- Hopper, P. J. & Traugott, E. C. (2003). *Grammaticalization*. 2nd ed. United Kingdom: Cambridge University.
- Intratrat, Ch. (1996). *Grammaticalization of verbs into prepositions in Thai*. Doctoral Dissertation, Ph.D. in Thai Language, Chulalongkorn University, Thailand. (In Thai)
- Klappean, Ph. (2011). *The Differences of Grammatical Words used in the Local Southern Dialect of Sathingphra District, Songkhla and those in the Standard Thai*. Masters Dissertation, M.A. in Thai Language, Thaksin University, Thailand. (In Thai)
- Klinhom, S. (2006). *Funny dialogues*. Nakhon Si Thammarat: n.p. (In Thai)
- Kuryłowicz, J. (1965). 'L'évolution des Catégories Grammaticales'. *Diogenes*, 51: 54–71.
- Law. (1814). Songkhla: The Institute For Southern Thai Studies. (In Thai)
- Law. (1830). Songkhla: The Institute For Southern Thai Studies. (In Thai)
- Nuansanong, Kh, ed. (1998). *Law of Suratthani 1447*. Songkhla: The Institute For Southern Thai Studies. (In Thai)
- Paholayuth, N. (1983). *The use of prepositions in the Sukhothai, Ayudhya and Ratanakosin periods: a comparative study*. Masters Dissertation, M.A. in Thai Language, Chulalongkorn University, Thailand. (In Thai)
- Panthumetha, N. (2011). *Thai Grammar*. 6th ed. Bangkok: Chulalongkorn University. (In Thai)
- Panupong, V. (1995). *The structure of Thai: grammatical system*. Bangkok: Ramkhamhaeng University. (In Thai)
- Pharmacopeia of Songkhla*. (1789). Songkhla: n.p. (In Thai)

- Phiyakul, Ch et al, eds. (2008). *Nang Kan Tri*. Songkhla: The Institute For Southern Thai Studies. (In Thai)
- Phiyakul, Ch, ed. (1995). *Nang Lueat Khao*. Songkhla: The Institute For Southern Thai Studies. (In Thai)
- Phongpaiboon, S, ed. (2548). *Traibhum of Ban Krabinoi 1857*. Suratthani: Suratthani Rajabhat University. (In Thai)
- Pirom, D. (2003). *Nai Raeng*. Songkhla: The Institute For Southern Thai Studies. (In Thai)
- Plan and Policy Analyst. (2006). *Pattani Malay-Thai/ Thai - Pattani Malay Dictionary*. 2nd ed. Bangkok: S-Print. (In Thai)
- Pothipath, V. (2014). *The development of connectors in Thai*. Bangkok: Chulalongkorn University. (In Thai)
- Pothipath, V. (2018). *Typological Perspectives on Thai*. Bangkok: Chulalongkorn University. (In Thai)
- Somanawat, M. (1938). *Pharmacopeia*. Bangkok: Yimsree. (In Thai)
- Sanah, N. (2013). *Grammaticalization of /d̥aj/*. Masters Dissertation, M.A. in Thai Language, Chulalongkorn University, Thailand. (In Thai]
- Sreewan, P. (2012). *National Thai Language Day*. Nakhon Si Thammarat : Walailak Abode of Culture. (In Thai)
- Sreewan, P. (2005). *Southern Thailand*. Nakhon Si Thammarat: Walailak Abode of Culture. (In Thai)
- Sreewan, P. (2012). *Use of health insurance*. Nakhon Si Thammarat: Walailak Abode of Culture. (In Thai)
- Thonglor, K. (1925-1946). *Jaknarin*. Songkhla: The Institute For Southern Thai Studies. (In Thai)